

I Spojite odgovarajuće pojmove i definicije:

- | | |
|---------------------------|---------------------------|
| a) ekonomija | b) mikroekonomska analiza |
| c) ekonomski zakoni | d) pozitivna ekonomija |
| e) makroekonomska analiza | g) normativna ekonomija |
| f) teorijska ekonomija | |

1. Makroekonomija treba da pruži objašnjenje za tekuće privredne tokove, da naučno objašnjava kako privreda funkcioniše. Ekonomija koja opisuje, analizira i objašnjava ekonomsku stvarnost kakva je ona zaista.
2. Ekonomija koja daje mišljenja, preporuke i praktične savete za vođenje ekonomske politike.
3. Nauka koja proučava ljudsko ponašanje kao odnos između ciljeva i oskudnih sredstava koja su podobna za alternativne upotrebe.
4. Ekonomija koja se bavi pojedinačnim i opštim privrednim pojavama na nivou visokog stepena apstrakcije.
5. Oblik ekonomske analize koji se bavi izučavanjem pojedinačnih ekonomskih pojava, odnosa i veličina vezanih za aktivnost pojedinca i preduzeća, individualnih proizvođača i potrošača.
6. Istraživanje ukupnih privrednih veličina. Bavi se problemima društvene privrede kao celine gde se varijable ekonomskog sistema svode na mali broj globalnih veličina, tj. mali broj krupnih ekonomskih agregata.
7. Objektivne nužnosti koje vladaju u proizvodnji, raspodeli, razmeni i potrošnji.

II Dopunite

1. U ekonomskim modelima razlikujemo dve vrste varijabli: _____. _____ su promenjive koje se unose u model. _____ proizilaze iz samog modela.
2. _____ je zakon koji objašnjava da je radnik u kapitalizmu plaćen po vrednosti, a ipak stvara više vrednosti nego što iznosi vrednost njegove radne snage.
3. Osnovna četiri makroekonomska cilja su: _____, dok su osnovni makroekonomski instrumenti: _____.
4. Prema oblasti primene Ekonomija može biti _____ nauka.
5. U modernoj ekonomiji dominiraju četiri pristupa: _____.
6. Trade – off predstavlja _____.
7. Upotrebna vrednost robe je _____, dok je prometna vrednost _____.
8. Osnivač teorije ekonomske politike je _____.
9. Glavno Kejnsovo delo je _____.
10. _____ je istovremeno postojanje i inflacije i nezaposlenosti.
11. Jedan od najvažnijih, ali i najtežih i najodgovornijih faza u procesu korišćenja metoda apstrakcije jeste _____.

12. Cena rada tj. radne snage je _____ .
Cena kapitala je _____ .
Cena zemlje je _____ .
13. Zagovornici ekonomije ponude naglašavaju potrebu podsticanja _____ čime se regulišu _____ .
14. *New Deal* predstavlja _____ u skladu sa učenjem _____ ekonomske škole.
15. _____ predstavljaju _____ pojmove kojima se izražavaju određeni odnosi u procesu društvene reprodukcije na različitim stepenima ljudskog razvitka.
16. Vrednost radne snage se menja uz zavisnosti od više faktora koji se mogu razvrstati u tri grupe: _____ .
17. U svakom društvu, _____ mora da se napravi jer nema dovoljno _____ da se proizvedu sva dobra koje ljudi _____ . (*resursi, želje, izbor*)
18. Prema Oskaru Langeu ekonomski zakoni se mogu svrstati u sledeće kategorije: _____ .
19. Prema Kejnizajncima glavni faktori od kojih zavisi investiciona delatnost su: _____ .
20. Teorija troškova proizvodnje polazi od *proizvodnje/raspodele/potrošnje*, teorija radne vrednosti polazi od *proizvodnje/raspodele/potrošnje*, dok teorija marginalne korisnosti polazi od *proizvodnje/raspodele/potrošnje*.
21. Prema marginalističkoj školi vrednost proizvoda se definiše prema _____ .

III Tačno/Netačno

1. Ekonomija je samo nauka o novcu.
2. Makroekonomska analiza proučava inflaciju i nezaposlenost.
3. Šarl Furije i Tomas Mor su predstavnici fiziokratizma.
4. Marginalna korisnost raste sa rastom količine dobara.
5. Kejnzijanci se zalažu za državnu intervenciju, dok su predstavnici monetarista protivnici državne intervencije.
6. Stabilna ponuda novca je ta koja obezbeđuje makroekonomsku stabilnost. Ovo su zagovarali predstavnici monetarizma.
7. Predstavnici klasične ekonomske škole polaze od teorije racionalnih očekivanja.
8. Jedan od makroekonomskih ciljeva je povećanje nezaposlenosti.
9. Tvrdnja *Visoke kamatne stope trebalo bi smanjiti kako bi se stimulisale investicije* je normativnog značaja.
10. Glavni predmet ekonomske analize merkantilista bio je robno novčani promet i to isključivo u međunarodnim okvirima.

11. Stanje privrede u kojem je ukupna ponuda veća od ukupne tražnje zove se hiperprodukcija.
12. Adam Smit se zalagao za ekonomski liberalizam i dao mu teorijsku osnovu. On ističe da je rad bez obzira na to u kojoj se grani primenjuje izvor bogatstva.
13. Prema Ekonomiji ponude, svako povećanje poreskih stopa dovešće do porasta poreskih prihoda.
14. Prema teoriji radne vrednosti, vrednost robe je jednaka zbiru cena činilaca proizvodnje.
15. Princip *laissez faire* – *laissez paizer* znači *neka stvari idu svojim tokom* i vezuje se za ekonomske škole koje zastupaju ekonomske slobode.
16. Vođenje ekonomske politike po načelima merkantilista dovelo je do slabljenja poljoprivrede.
17. Prema teoriji ekonomije ponude u inflatornim uslovima treba povećati ponudu i smanjiti poreska opterećenja.
18. Cena košulje je predmet izučavanja makroekonomije.
19. Prema teoriji marginalne korisnosti, ljudske potrebe se ne mogu meriti i kvantitativno upoređivati.

IV Klasifikujte sledeće ekonomske pojmove u zavisnosti da li su predmet makroekonomske ili mikroekonomske analize:

| | |
|--------------------------------|---------------------------------------|
| Troškovi proizvodnje proizvoda | Štednja pojedinca |
| Profit | Inflacija |
| Privredni rast | Nezaposlenost |
| Individualne cene | Organizacija preduzeća |
| Društvena reprodukcija | Ekonomska kriza |
| Platni bilans | Izbor tržišta za plasiranje proizvoda |

V Koje su izjave pozitivne, a koje normativne?

1. Svetska ekonomska kriza će uticati na povećanje nezaposlenosti u našoj zemlji.
2. Narodna Banka Srbije bi trebalo da smanji stopu obaveznih rezervi.
3. Guvernerka NBS Jorgovanka Tabaković je izjavila da je kurs dinara relativno stabilan u poslednja dva meseca.
4. Republika Srbija je na međunarodnom finansijskom tržištu prodala evro-obveznice u vrednosti od milijardu dolara.
5. Država treba da poveća poreska opterećenja za bogate, a da smanji za siromašne.
6. Visoke kamatne stope će sprečiti mnoge mlade da kupuju stanove.
7. Vlada Republike Srbije bi trebalo da ograniči cene za osnovnim životnim namirnicama.
8. Ministar finansija izjavio je da preduzeća u vlasništvu države troše 750 miliona evra godišnje iz budžeta.

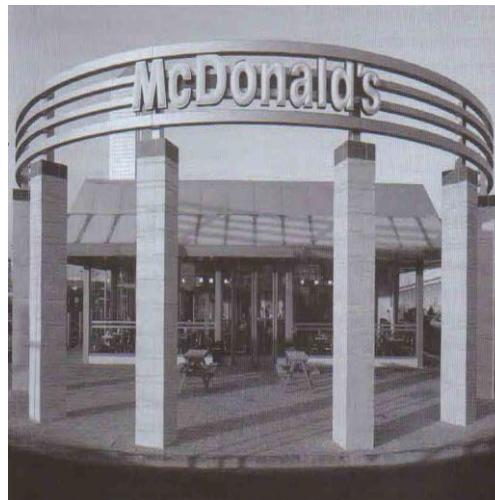
VI Povežite predstavnike sa školama ekonomske misli/pravcima kojima pripadaju i njihovim najznačajnijim delima:

| | | |
|------------------------|--------------------------------|---|
| Tomas Man | Fiziokratizam | <i>Opšta teorija zaposlenosti, kamate i novca</i> |
| Milton Fridman | Socijalistička ekonomska misao | <i>Bogatstvo naroda</i> |
| Karl Marks | Teorija radne vrednosti | <i>Ekonomske tablice</i> |
| Žan Batist Sej | Kejnzijanizam | <i>Blago Engleske od spoljne trgovine</i> |
| Fransoa Kene | Teorija marginalne korisnosti | <i>Traktat političke ekonomije</i> |
| Antoan de Monkretjen | Monetarizam | <i>Teorija političke ekonomije</i> |
| Vilijem Stenli Dževons | Merkantilizam | <i>Kapital</i> |
| Adam Smit | Klasična ekonomska misao | <i>Esej o pozitivnoj ekonomiji</i> |
| Džon Mejnard Kejnz | Merkantilizam | <i>Tečaj političke ekonomije</i> |

VI Pogledajte slike i odgovorite na pitanja.



Slika 1



Slika 2

Pitanja.

1. Posmatrajući sliku 1 objasnite o kojoj teoriji je reč i koji zakon objašnjava situaciju? Prikažite grafički sliku, odnosno teoriju.
2. Upoređujući hamburgernicu i McDonald's, gde je prisutna veća podela rada? Objasnite Vaš odgovor.
3. Ko je prvi analizirao podelu rada? Objasnite i navedite ime ekonomiste i školu kojoj pripada.
4. Šta je upotrebna vrednost, a šta vrednost hamburgera?
5. Navedite i objasnite vrste teorije vrednosti.

VII Odgovorite na pitanja.

1. Objasnite razliku između teorijske i primenjene ekonomije.
2. Objasnite osnovne stavove kejnzijanske teorije.
3. Napišite i objasnite jednačinu opšte ekonomske ravnoteže.
4. Objasnite i grafički prikažite Gosenove zakone. Navedite primer.
5. Objasnite metod apstrakcije i metod verifikacije.
6. Šta su ekonomski zakoni, a šta ekonomske kategorije? Navedite primere.
7. Grafički prikažite i objasnite Laferovu krivu. Kojoj ekonomskoj školi pripada ova kriva?
8. Šta su ekonomski modeli? Prikažite slikom ekonomski model i objasnite ga.
9. Grafički prikažite i objasnite Keneovu prostu reprodukciju.
10. Objasnite Sejov zakon tržišta.
11. Navedite tri dobitnika Nobelove nagrade za ekonomiju.

VIII Šta Vi mislite?

- a) Kako država može uticati na cenu ulja i šećera? Da li ovakve mere ugrožavaju delovanje slobodnog tržišta?
- b) Zašto je jedna od prvih mera vlade bila povećanje PDV-a?
- c) Da li vlada treba da reguliše (kontroluje) kockanje ili da ono bude ostavljeno uticaju slobodnog tržišta? Zašto?
- d) Da li zdravstvena nega treba da bude besplatna ili da se plaća?
- e) Da li vlada treba da cigarete i alkoholna pića oporezuju još više?

IX Navedite neke od ekonomskih odluka:

- a) sa kojima se Vi susrećete,
- b) koje treba da donese Vaša porodica,
- c) sa kojim je suočena i koje donosi država.

X Paradoks vrednosti: voda i dijamanti

- a) Zamislite da ste pobedili na nagradnoj igri i da Vam organizatori nude jednu od dve nagrade: 1) dijamant od 24 karata ili 2) 10 litara vode. Koju nagradu bi ste uzeli? Zašto?
- b) Zamislite sada da ste suočeni sa istim izborom, ali ovaj put se nalazite u pustinji gde nemate pristup vodi. Da li bi promenili Vaš izbor? Zašto?
- c) Ako ste promenili Vaš izbor, koja teorija vrednosti objašnjava Vašu promenu? (Pomoć: pogledajte video na temu paradoksa vrednosti <https://www.youtube.com/watch?v=e7S8jWh6AEs>)
- d) Adam Smit je svom delu *Bogatstvo naroda* navodi da: *Ništa nije korisnije od vode: ali jedva da se išta može dobiti u zamenu za nju. Dijamant, naprotiv, ima jedva ikakvu upotrebnu vrednost; ali se u zamenu često može dobiti veoma velika količina drugih dobara.* Koja dva tipa vrednosti ovde razlikujemo?